

L'ESTAT DELS DRETS

CONFERÈNCIA A
CÀRREC DE RAFAEL
RIBÓ, SÍNDIC DE
GREUGES

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Conferència sobre “L’estat dels drets”

Rafael Ribó

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Índex

Benvinguda a l’acte	3
■ Lídia Heredia, periodista	
Presentació	4
■ Joan Vintró, president del Consell de Garanties Estatutàries	
Conferència	6
■ Rafael Ribó, síndic de Greuges de Catalunya	
Col·loqui d’intervinents	18
■ Gemma Craywinckel, directora del Servei Català de la Salut	
■ Josep Gassó, president de la Fundació Catalana de l’Esplai	
■ Carme Trilla, presidenta d’Habitat3	
■ Jaume Castro, responsable de la Comunitat Sant’Egidio	
■ Liliana Arroyo, doctora en Sociologia i investigadora de l’Institut d’Innovació Social d’ESADE	
Cloenda	27
■ Rafael Ribó	
■ Lídia Heredia	

Conferència sobre “L’estat dels drets”

Rafael Ribó

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Benvinguda ■ Lídia Heredia

Bona tarda a tothom,

Bona tarda als que sou aquí presents acompanyant-nos i als que ho estan seguint per *streaming*. *Welcome also to those connected in the english version*. Benvinguts i benvingudes a aquest acte que ens fa un goig especial presentar i compartir perquè, com gairebé tot el que ens passa, aquestes presentacions, aquests actes, també tenen un abans i un després de la covid, i amb aquest acte avui recuperem en certa manera la normalitat de retrobar-nos.

El Síndic, en condicions normals, fa molts actes pel territori durant tot l’any, i tot això també ha quedat una mica interromput per la pandèmia. Per tant, en certa manera, aquesta també és una manera de tornar-nos a reunir en una ocasió tan especial.

El títol de la conferència que pronunciarà avui el síndic de greuges, “L’Estat dels Drets”, resumeix segurament molt bé una de les funcions bàsiques de la institució, que és ser el garant d’aquests drets, atendre les queixes i les consultes que els ciutadans li adrecen i també actuar d’ofici quan se’n detecta qualsevol vulneració. Jo feia abans referència a la feina que feia el síndic durant tot l’any. Ell, per llei, a més a més, elabora quatre informes: l’annual, el dels drets dels infants, el de la prevenció de la tortura i els maltractaments i el de transparència i accés a la informació.

La d’avui serà una conferència a banda. De fet, durant tot l’any també fa els monogràfics que calguin, els informes específics que calguin. Els que ens dediquem a la informació quantes vegades hem sentit allò de “el Síndic ha obert una actuació d’ofici”? Doncs bé, això forma part també de les competències del Síndic quan ho creu convenient, com també la seva relació d’intercanvi amb altres síndics i defensors dels drets d’arreu del món.

El Síndic ha de fer de pont entre la ciutadania, les entitats i les administracions, i ho ha de fer assumint el repte d’una obertura constant, d’una transparència imprescindible i també garantint-hi l’accés, ja sigui telemàtic o presencial. I en això venim d’èpoques molt dures, no només en aquesta sindicatura sinó arreu de l’Administració. Per tant, recuperar la presencialitat en actes com aquest i també amb tots els serveis i les funcions és bàsic, però també telemàticament. Si una cosa ens ha ensenyat aquesta pandèmia és que telemàticament també es poden fer coses, i per tant també han de quedar.

Aquest acte, aquesta conferència també pretén ser una síntesi final del mandat de Rafael Ribó. Per fer la glosa d’aquest mandat, un mandat de disset anys, i també de la persona que ha estat al capdavant, i també de la seva trajectòria personal i política, demanarem que ens acompanyi aquí dalt de l’escenari Joan Vintró, catedràtic de Dret Constitucional de la UB i flamant president del Consell de Garanties Estatutàries. Si us plau.

Presentació ■ Joan Vintró

Bona tarda. Començaré dient una cosa una mica tòpica en aquestes intervencions de presentació d'un orador, i és dir que l'orador no ho necessita, perquè les persones aquí presents el coneixen bé. Militant antifranquista, del Sindicat Democràtic, amb presència també a l'Assemblea de Catalunya, professor de Ciència Política a la UB, estudiós de la cultura política, del catalanisme en les seves diverses vessants, diputat i dirigent del PSUC i d'Iniciativa per Catalunya i síndic de greuges de Catalunya des del 2004. Crec que aquests són els elements més rellevants de la trajectòria pública de Rafael Ribó, com deia, coneguts per totes les persones aquí presents.

Jo he tingut la sort d'haver col·laborat en algunes d'aquests facetes de la trajectòria de Rafael Ribó, singularment en dues en la seva etapa com a diputat al Parlament de Catalunya i també en la seva etapa com a síndic de greuges. Partint, doncs, d'aquesta relació personal, professional, que he tingut amb ell, de la qual també ha derivat una amistat profunda, faré una glosa no tan profunda del que ha fet, que ja ho hem explicat, sinó també del que, des de la meua perspectiva, des del meu coneixement de Rafael Ribó, crec que són els trets més rellevants de la seva personalitat.

Jo els resumiria en cinc: el primer jo diria que és una fidelitat a una sèrie de principis i valors. Els valors democràtics, la defensa dels drets fonamentals, i en particular dels drets socials, que són aquells que més concerneixen les persones desafavorides, i també el valor de l'autogovern de Catalunya. Un segon tret de la seva personalitat és el compromís i l'acció. Rafael Ribó no és simplement un estudiós, no és simplement un intel·lectual, és un activista en el bon sentit de la paraula, i per tant tot el seu pensament sempre ha estat vinculat al compromís i a l'acció. Un tercer element característic de la seva personalitat és la tenacitat. Tots els que hem conegut de prop Rafael Ribó sabem que quan se li posa alguna cosa entre cella i cella no para fins a escatir-ho, investigar-ho, treure'n l'entrellat. Per tant, és una persona d'una gran tenacitat en la consecució dels seus objectius o de les coses que vol esbrinar. En aquest aspecte, és una persona molt exigent amb ella mateixa i molt exigent amb els altres, i això, lògicament, genera de vegades problemes, anticossos, però reflecteix, com deia, aquesta tenacitat i aquesta voluntat ferma de perseguir les coses. Una quarta característica de Rafael Ribó és la capacitat per crear equips de treball, plurals en la manera de pensar i també plurals o interdisciplinars. És una persona en aquest sentit que tots sabem que convocava, i convoca suposo encara ara, moltes persones de diferents àmbits perquè li donin idees, perquè l'il·lustrin en algunes qüestions que vol estudiar i, per tant, té aquesta gran capacitat per crear aquests equips diversos, de diversitat de procedències, de diversitat professional, de diversitat política, i que sens dubte enriqueixen totes les tasques que ell ha fet. I consegüentment amb això, és una persona que, en relació amb aquesta característica, també té un altre element molt important, que és que sap escoltar. És dir, no és d'aquelles persones que allò que se li expliqui, allò que escolti, li rellisqui, sinó que sap escoltar i després ho sap implementar i ho sap desplegar.

I finalment, la darrera característica que jo crec que defineix Rafael Ribó és el rigor en el treball, no defugir els temes espinosos, i al mateix temps tenir sentit institucional. I crec que en l'etapa del Síndic de Greuges tots aquests elements s'han posat prou en relleu. No ha defugit cap tema, els ha tractat tots, ho ha fet amb rigor. Evidentment no em pertoca a mi jutjar la millor o pitjor qualitat d'un informe o d'un altre, això ja hi ha altres persones que ho faran en aquest acte i en altres llocs, però sí que crec que no se li pot retreure que no hagi estudiat totes les coses i hagi investigat totes les coses que li pertocaven com a síndic. En aquest sentit, vull treure una llança en favor seu i esmentar alguna de les crítiques que se li han fet en aquests darrers anys, de manera jo crec que molt injusta, quan s'ha dit que només s'havia ocupat durant uns determinats anys de qüestions relacionades amb el procés. Certament se'n va ocupar, perquè se n'havia d'ocupar, perquè crec que se n'havia d'ocupar, però això no li va fer desatendre les altres qüestions que li pertocaven com a síndic. I per tant, com que aquesta qüestió ha estat objecte de crítica a vegades molt incisiva envers a Rafael Ribó, crec, des del meu punt de vista, que és important en aquest sentit defensar que ell no va defugir mai cap tema per espinós i complicat que li pogués ser.

Bé, aquest acte se celebra en un context en el qual, de manera relativament immediata, Rafael Ribó deixarà de ser síndic de greuges. Per tant, té un cert aire de comiat, però aquí sí que jo m'aventuro també a dir que segurament serà el seu comiat com a síndic de greuges però no el comiat de Rafael Ribó com a persona que intervé en la societat, que s'interessa per tot, que intervé, que llança idees, que critica determinades decisions, que formula propostes. Per tant, res més lluny, penso jo, i ara em llenço una mica a la piscina, però res més lluny del tarannà de Rafael Ribó que pensar que ara optarà per un retir acomodatíci.

En aquest sentit, per acabar, he pensat que, com a element si es vol profètic, metafòric, sobretot metafòric per la literalitat dels versos que esmentaré, és una manera adequada d'acabar citar uns versos d'un poeta molt estimat per Rafael Ribó, musicat també per una altra persona estimada pel Rafael Ribó, com és Raimon. El poema és aquell famós poema d'Ausiàs March, "No em pren així com al petit vailet", i els quatre versos que volia llegir per acabar i per glosar aquest espero que futur de Rafael Ribó diuen així:

*Jo son aquell qui en lo temps de tempesta,
quan les més gents festegen prop los focs
e pusc haver amb ells los propnis jocs,
vaig sobre neu, descalç, ab nua testa.*

Gràcies.

Conferència

■ Lídia Heredia

Doncs ara sí que demanem al síndic de greuges Rafael Ribó que ens acompanyi a dalt de l'escenari per pronunciar aquesta conferència "L'Estat dels Drets".

■ Rafael Ribó

Joan, moltíssimes gràcies; Lídia, moltíssimes gràcies. Un agraïment a tots els presents per assistir a aquest acte perquè els pugui explicar una síntesi del treball que he dut a terme com a síndic a partir de la definició i l'encàrrec que tinc l'honor d'haver rebut dues vegades per part del Parlament de defensar els drets i les llibertats a Catalunya, d'acord amb l'Estatut, d'acord amb la Constitució, d'acord amb la Declaració universal dels drets i amb tots els tractats ratificats per l'Estat Espanyol.

I començo per dir que és evident que els drets van molt més enllà de les lleis, quelcom que de vegades, com deia en Joan Vintró, a mi m'ha provocat problemes defensar-ho. Ho faré seguint l'expresident del Tribunal Constitucional italià, Gustavo Zagrebelsky, quan diu que és fonamental distingir la llei, com posada en marxa pel legislador, i els drets humans, com una qüestió absoluta, vàlida per si mateixa, independentment de la llei. Qui oblidi això evidentment entra en uns viaranyos de vegades fins i tot perillosos, com hem pogut comprovar, i que ens deixen molt indefensos. Una cosa pot ser legal i pot ser un atemptat claríssim a drets fonamentals; una cosa pot ser legal i pot ser inconstitucional, com recorda la qüestió d'inconstitucionalitat; fins i tot pot ser constitucional i possiblement a mitjà o a llarg termini pot ser un atemptat a drets, com també s'està demostrant en coses a què em referiré.

Per tant, en definitiva, es tracta de tenir molt clara aquesta idea, i de tenir-la clara en totes les seves dimensions, com amb el que hem creat al Síndic amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya, l'anomenat Pla nacional de drets humans de Catalunya, per encàrrec del Govern, quan havíem constituït ja el que tenen tots els estats i algunes unitats subestamentals, que és una estructura de drets humans que està en un dels quadrats que acompanya el del Síndic. Un pla que tant de bo fos conegut i que falta donar-li molta més publicitat per part del Govern, i tant de bo fos aplicat. Aplicat perquè els drets siguin efectius, perquè s'informi dels drets acompanyats de la pedagogia dels drets i deures, perquè es facin accessibles. De poc serveix només definir-los i que s'acompanyi la gent a poder-los exercir. I aquí té un paper òbviament el defensor, l'ombudsman, el síndic. Hi té un paper la institució que a mi em toca presidir. Ja s'ha dit com, amb una sèrie d'instruments, però també amb un clar contacte amb la societat.

Fins a la covid, cada any fèiem actes com el d'avui arreu del territori, amb l'informe anual, que va interrompre la covid. I aquest acte voldria

que fos un més d'aquesta llarga cadena d'actes en què cerquem el diàleg, la participació, la comunicació i, per tant, alimentar-nos fins i tot amb elements per tenir en compte per a futurs treballs. I per tant, no substituïm la necessitat i l'obligació de retre comptes al Parlament. Avui mateix he sabut que la Mesa i la Junta de Portaveus aquest matí han decidit que a la propera sessió de la setmana vinent hi haurà un punt sobre l'informe anual del Síndic del 2021 i que ens tocarà anar allà a defensar-lo. Aquest acte, doncs, serveix per aquest contacte social. Evidentment, hem muntat un patrimoni d'actuacions. Crec que ens aproximem a set-cents mil casos, els que hem tractat al Síndic en tota aquesta llarga etapa que a mi m'ha tocat dirigir. Però a més veiem com estan canviant rapidísimament les condicions, per exemple pels efectes postcovid, i com les esquerdes socials s'han anat eixamplant. Ja existien, però s'ha evidenciat com s'eixamplen a partir de la covid, i com arriben efectes que tampoc esperàvem del conflicte bèl·lic que hi ha avui a Ucraïna i que afecta moltes qüestions, com el mateix tema alimentari. Jo voldria fer aquesta **síntesi amb quatre qüestions**, quatre nivells, quatre preguntes: A qui ens adrecem? Quin és el col·lectiu sobre el qual hem de treballar? Amb quines matèries? De què hem de treballar? I, per tant, parlar de les columnes bàsiques de l'estat del benestar. On? En un país concret. I com aconseguim la participació amb aquestes qüestions?

1) Però primer és molt important recordar **a qui ens adrecem**. I ens adrecem a set milions set-cents cinquanta-vuit mil sis-cents quinze persones, si no em fallen les darreres dades de l'IDESCAT. Persones, no ciutadans, defensor de les persones. Aquesta és de les primeres coses que vam corregir. Perquè si diguéssim ciutadans ja en deixem un milió i escaig fora del context. Som plenament ciutadans espanyols i catalans els que tenim la nacionalitat i la legalitat. Ho són una mica menys com a ciutadans els que han vingut d'altres llocs de la Unió Europea. Ho són menys els que han vingut de tercers països, hi ha al voltant d'un milió dues-cents cinquanta mil persones en aquesta situació. I ho són menys o no ho són gens, de ciutadans, els que estan en situació irregular, que són vora uns cent mil i escaig avui a Catalunya, els quals contribueixen, aporten moltíssim (i no us cansaré amb les xifres concretes que portava i que hauríem d'estar repetint constantment, malgrat totes les mentides i els atacs que s'han proferit sobre aquest tema) en la fiscalitat, en la seguretat social, que consumeixen molt menys que nosaltres en molts dels serveis públics, des de l'habitatge fins a la sanitat, i, per tant, fan una aportació molt important també a l'estat del benestar. És evident que hi ha altres formes de discriminació a part d'aquestes que estan al quart nivell, com ara l'edat, el sexe, la ubicació territorial, els efectes de la crisi, etc.

Cal que demanem amb força una regularització. Primer, per part dels ajuntaments, ja que és una ignomínia que encara avui el Síndic hagi de renyar els ajuntaments que no volen empadronar aquesta gent, incomplint la llei, però a més incomplint un fet real: empadronar vol dir fer la fotografia de qui viu en una població, res més que això. I qui hi viu pot ser sota un pont, i ho dic literalment com ho ha interpretat la jurisprudència. Encara abans d'ahir va sortir una sentència sobre un ajuntament, que si ho heu llegit ja sabeu a quin ajuntament em refereixo. Però no és l'únic, per desgràcia. Quasi cada mes el Síndic ha d'emetre resolucions per recordar als ajuntaments que no pot ser que no s'empadroni. Primer, perquè es falseja el nombre d'habitants d'aquella

població; i segon, perquè es deixa sense protecció de drets tots aquells que estan en situació irregular. I el compliment de l'empadronament hauria d'anar acompanyat d'una regularització excepcional, una regularització per dimensió del problema, per com es vulneren drets, per millorar la societat, per com hi contribueixen, per la seguretat sanitària, pels bons resultats d'anterior regularitzacions... Una regularització acompanyada d'una bona acollida, real, que ens ho creiem, que no ens pensem que simplement siguem aquí i dos cops a l'esquena i ja els tenim aquí amb nosaltres. Això vol dir tot un canvi cultural, de valors, tota una exigència de deures i de respectes, òbviament, com faríem i hem de fer amb qualsevol dels nostres veïns, però amb un sentit obert dins de la gran diversitat que això significa. Són persones que es passen tres anys de clandestinitat, com a mínim. Tres anys de clandestinitat sense cap dret i amb l'amenaça constant de ser expulsats. Encara avui rebia queixes d'entitats que volen contractar i tenen els obstacles de la dificultat de la regularització, que afecta aquestes empreses, les iniciatives econòmiques i les mateixes persones. Per tant, ens adrecem a tot aquest conjunt, que som els que vivim en aquest país.

2) Quins són els drets que cal respectar en relació amb aquestes persones? Cal respectar, en primer lloc, les tres columnes bàsiques en què podem definir sempre el benestar: **el dret a la salut**, una salut a la qual té dret tothom de forma universal i equitativa. A Catalunya tenim un sistema de salut excel·lent per definició. Excel·lent però amb falles, com ens ha evidenciat la covid, les quals ens poden posar en perill amb una mala anomenada privatització. Perquè potser també s'està fent de manera errònia, pot detreure sectors importants de la societat d'aportar-hi, i pot minar la seva confiança en un sistema que si es perd ens abocarà a una societat molt paupèrrima. Cal més promoció personal entre la gent que treballa en l'àmbit de la salut, i vagi per davant la meua solidaritat total amb els que tot i complir el seu deure de vacunació estan sent perseguits. Era miraculós el que es feia als hospitals durant la covid quan no es podia sortir pel confinament. Cal molta més inversió, calen no només els nou mil milions del fons covid que estan congelats encara als pressupostos generals de l'Estat, sinó que tenim uns cinc mil milions pel cap baix de dèficit (em podrà corregir després el conseller aquí present), i cal una inversió tecnològica i una inversió forta en investigació. Cal garantir la igualtat d'accés a la salut, i això vol dir combatre frontalment, i més encara després dels efectes de la covid, les llistes d'espera, de diagnòsi i d'intervenció. Això vol dir tenir molta més cura en l'atenció en el procés final de la vida de totes les persones, això vol dir prestar una millor atenció en les urgències hospitalàries, treballar en la farmàcia gratuïta, que prou hem millorat, en la carta de drets i deures, que hem anat construint també amb diàleg amb les diverses conselleries de Salut, en un problema que ens pensàvem tots que quedava molt arraconat ja des del dia en què vam tancar els manicomis, que se'n diu salut mental, i que ens està explotant per molts sectors, especialment entre la gent menor d'edat. Amb una necessitat de saber integrar. Com treballàvem l'altre dia amb la consellera Cervera i amb el conseller Argimon, els serveis socials amb els serveis sanitaris, per crear aquesta agència que s'anuncia com un gran instrument. Cal combatre la bretxa digital existent entre la gent gran, especialment quan van al nou sistema dels CAP. En definitiva, cal garantir aquest dret a la salut en termes d'igualtat.

El segon gran pilar és **el dret a l'educació**, que va acompanyat de la cultura i de la llengua. Un dret a l'educació en igualtat d'oportunitats. Avui, a Catalunya, no hi ha igualtat d'oportunitats en l'educació. Tenim vora un 46% i escaig de segregació escolar a Catalunya, la qual cosa vol dir un 46% i escaig de desigualtat d'oportunitats en l'educació. I és bàsic si volem una societat moderna, democràtica i igualitària que això ho anem solucionant. No es tracta només d'anar a escola, es tracta òbviament de lligar el dret a l'educació amb molts altres drets socials, més enllà de l'etapa d'escolarització obligatòria, més enllà del temps escolar. No s'educa només les hores que un s'està a l'escola, ni només en aquesta etapa. Es tracta de tenir en compte que hi ha fenòmens moderns, com la bretxa digital, que estan afectant fonamentalment l'educació si no aconseguim una igualtat d'oportunitats en l'accés i en la formació. I ho diré d'una forma molt directa i brutal, i ho he après d'una de les persones que intervindran després, Liliana Arroyo: hem d'evitar els nadons digitals. A mi em fa por veure una persona de dos o tres anys que encara no sap llegir i que mira una pantalla i rep un conjunt d'informacions que si no tenim cura de com orientem en aquesta etapa de formació s'allunya molt del que podria ser l'eix fonamental de formar persones.

La segregació escolar l'hem començat a combatre amb un pacte que hem signat amb la pràctica totalitat de la comunitat educativa. Té, segur, molts defectes, aquest pacte; és molt contradictori, faltaria més. Els podria explicar anècdotes de vegades molt cruels, com la primera reunió amb el síndic a l'entorn d'una taula de més de trenta subjectes de tots els sectors de l'educació, i hi havia greus enfrontaments. Avui estem avançant, ja hi ha un nou decret d'admissió, ja hem aconseguit posar-nos d'acord amb el cost de la plaça educativa, que és la mare dels ous. Perquè tothom deia: "no, no tenim prou diners, se n'han de posar més", i estem ja d'acord amb què costa una plaça educativa dins d'aquest pacte. Hem d'anar més ràpid del que anem, hem d'aconseguir implicar molt més els poders locals, hem d'aconseguir fer molt d'èmfasi en les necessitats educatives especials, i fer-ho amb recursos, amb el millor per on tenim el pitjor. I aquesta afirmació sembla provocadora i fins i tot demagògica, i és necessària. Evidentment amb estímuls i evidentment amb les corresponents recompenses professionals i amb dotació de recursos. Amb una educació inclusiva que canvia el sistema però que ha de començar per canviar el cap, la mentalitat dels educadors, que entenguin que no és una feina només dels monitors, que és una feina de tot el conjunt educatiu, que ha d'entendre de debò que sigui inclusiu, sense deixar de banda les persones que vulguin una educació especial.

I aquí, i continuo sent telegràfic, evidentment jo hi connecto els drets lingüístics. Cada any al Parlament he estat afirmant que la llengua a Catalunya és un tresor, i que no té perdó qui utilitza partidàriament i demagògicament el tema lingüístic. Que el tema lingüístic, com he sentit avui en unes declaracions d'un director d'escola de l'àrea metropolitana de Barcelona, no és un tema de percentatges, és un tema d'aprenentatges, i això és bàsic. I ho és en tots els sentits, com ho ha estat sempre garantir el bon coneixement de les dues llengües majoritàries a Catalunya i oficials, el català i el castellà, per garantir la igualtat d'oportunitats. Des del Síndic, i perdonin que no tinc àvies, hem fet l'estudi més extens que s'ha fet mai sobre la immersió lingüística, hem demostrat que els autènticament bilingües són els nois i les noies

de parla catalana i que en canvi deixem en segon terme i, per tant, en desigualtat, els que no arriben a tenir una facilitat i un accés a la llengua catalana perquè tenen un àmbit molt més extens en llengua castellana.

Cal garantir els drets lingüístics més enllà de l'escola. No ho carreguem tot sobre l'escola quan podem entrar a debatre com els nostres drets a l'escola poden estar malmesos perquè no es respecta la immersió. Això s'ha de fer a tot arreu, a tots els àmbits on no hi hagi respecte a la pluralitat lingüística, començant per l'àmbit judicial, on paradoxalment la presència del català no arriba ni al deu per cent, als serveis territorials de l'Estat, a les forces de seguretat, als cinemes, a les plataformes, a les xarxes socials, als festivals (repassin les cartelleres dels festivals d'estiu que tenim al davant les properes setmanes i facin una petita estadística), a les inversions que també es fan des d'aquest país, que potser per falta de valentia o d'expectativa de benefici no es fan tenint en compte totes les energies lingüístiques i culturals que hi ha en aquest país. I això ho acompanyo del fet que anem molt endarrerits amb la promoció de la cultura, de la creació cultural, del seu foment territorial, que no mimem els grans creadors perquè no se n'hagin d'anar a fora per buscar protecció, que poden servir com a multiplicadors de saviesa i d'energies culturals per a tota la societat.

I, evidentment, el tercer pilar és **el pilar social**, i el pilar social el tenim força malmès. És, dels tres, el que tenim més malmès. I ho dic amb molt de *carinyo* a la consellera per la feina que té al davant. És un pilar que és contradictori, i que amb la covid encara ha estat més contradictori. Va haver-hi moments durant la covid en què pràcticament no es prestava atenció social al carrer (per molts motius, també per raons de confinament), excepte els que jo dic que estan a la trinxera, els que no hi han deixat de ser sempre, de fa molts anys, i continuen, els que van respondre de seguida quan vaig fer una apel·lació a crear la taula d'emergència social, alguns dels quals són aquí presents. Una taula que en primer lloc ens va plantejar un conjunt de reivindicacions d'emergència, d'acció immediata, perquè calia posar de seguida solucions, de vegades pedaços, però calia actuar perquè si no se'ns cremava. Però se'ns demanaven reformes estructurals i se'ns demana que se'ls reconegui, que se'ls doni espai de participació per crear comunitat, que és la fórmula més senzilla per sortir d'aquesta situació tan difícil: crear entre tots nosaltres xarxa, *network*, de comunitat. I les mancances estructurals impliquen enfortir de debò els serveis socials bàsics com els serveis essencials, impliquen garantir una prestació bàsica de forma normalitzada (després m'hi referiré en concret), una estratègia per combatre la soledat i l'aïllament no desitjable. Ja tenim exemples de països que han creat ministeris de la soledat, que haurien de ser un instrument bàsic però que és un concepte que sembla estrafolari encara avui a casa nostra. I vol dir també reconèixer-ne el paper legal i el finançament, com comença a fer el Parlament quan ha començat a legislar sobre el tema del tercer sector.

En aquest camp començo pel tema que considero més punyent: Hem de canviar de dalt a baix el model d'atenció a la gent gran. No és un problema de residències. *Residència* vol dir *residir*. Però la gent gran que necessita cura, als països més avançats no els institucionalitzen, hi ha cura a la llar, i això ho hem abandonat massa ràpid o no hi hem posat els mitjans necessaris per fer-ho real. Caldria donar molta importància a la

professionalització, al nou model d'atenció a la gent gran a la llar, i evidentment començar a posar fi a les llargues llistes d'espera i a la cobertura de places públiques i fugir una mica del *papanatisme* davant d'alguns algoritmes sobre prestacions que són preparats per gent que potser no coneix prou el problema i que poden donar biaixos a l'hora de donar els resultats d'aquests problemes.

Tan punyent com aquest i tan capital com aquest, m'atreveixo a proclamar quelcom que és a la Constitució, que és plenament constitucional: el dret a l'habitatge per a tothom. Primer per a tothom. Fixin-se vostès que ara hem posat l'habitatge en mans de la conselleria social, i l'habitatge és quelcom que hauria d'estar transversalment a tot el Govern, fins i tot per a un instrument molt senzill que és aconseguir que les noves generacions que no troben habitatge puguin de debò viure amb totes les condicions a tot el territori. Vivim el 70% de la població aproximadament al 7% del territori, estic parlant de Catalunya. I mentre no emprenguem reformes estructurals tan bàsiques com aquesta amb un instrument que no és només per fer front a l'emergència, com és l'habitatge, no avançarem. Sé que això va a mitjà i a llarg termini, òbviament, però és bàsic, començant de nou per l'emergència. Nosaltres, com a Síndic, estàvem molt orgullosos d'haver aconseguit una unitat de registre de demanda d'habitatge, i ens vam adonar que encara no hi havia unitat d'oferta d'habitatge. I quan van coincidir les dues coses ens vam adonar que venia l'emergència i vam ajudar a crear taules d'emergència d'habitatge. Avui estan totes absolutament desbordades. Hi ha taules, una de molt propera a aquest local, que poden valorar una emergència amb tots els seus ets i uts i poden trigar d'un a dos anys a atendre una emergència; i això d'emergència no en té res. És un problema real, i busquem solucions absolutament socials i alternatives.

Cal un autèntic pacte per a l'habitatge. A qui se li digui que se solucionarà se li està mentint, calen mesures a cinc i a deu anys vista. Podem aprofitar mecanismes. Fa molt poc ens vam reunir amb els nous responsables de la SAREB. Fa anys que hem posat milers de milions d'euros de tots els contribuents per netejar els actius tòxics dels bancs, per crear la SAREB, que ha creat les seves plusvàlues privades i no s'ha fet pràcticament cap cessió del patrimoni mobiliari d'això cap a poders locals i poders com el de la Generalitat per fer front a aquest greu problema de l'habitatge.

Cal tenir en compte en aquest camp social també uns ingressos mínims per a una vida digna. I al Síndic (i quan dic el Síndic recordin sempre que no és el Rafael Ribó, són les setanta persones gràcies a les quals jo puc fer la feina) hem estat constantment treballant sobre la renda garantida, sobre el que es triga a donar una informació, el que es triga a valorar, les traves que s'hi poden arribar a posar. Hem de fer-ho més entenedor, més acompanyat i més directe, i més quan hem creat un altre instrument com és l'ingrés mínim vital, que en aquests moments possiblement només arriba a un 7% de la gent que necessita percebre'l i poden passar centenars de dies d'espera per poder-lo aconseguir. Hem de fer front en aquest camp a un tema que en la mateixa taula d'emergència s'ha plantejat de forma punyent, que són els drets de les persones amb discapacitat, començant per coses tan senzilles com la cartera, l'actualització dels mòduls, que encara tenen segurament una valoració anacrònica, òbviament les llistes d'espera, l'accés a l'habitatge, la

inserció laboral. I òbviament en aquest apartat hem de posar la gent sense llar, i també celebro que el Parlament, impulsat per la iniciativa social, comenci a caminar amb una proposta legislativa respecte d'aquesta qüestió.

Queda un apartat en aquest camp social que com a síndic he d'agrair al legislador que va fer la nova llei del Síndic quan el va incloure, desenvolupant l'estatut, que tenien molt pocs defensors en el món i ara el van adquirint, que és el control de les companyies privades que donen serveis d'interès general. Quan jo era petit, i soc bastant gran, molt més gran que molts dels presents, anava a trucar a la Telefónica de España. Avui anem al mercat a buscar on anem a trucar. I el mateix passa amb l'electricitat, i el mateix passa amb un conjunt de factors que són comercials. Som clients, però també som persones que tenim drets, i no ens poden tractar només com a clients. I algú ha de vetllar per aquests drets, no només les agències de consum, que també. I aquesta vetlla pels drets en aquest cas correspon al Síndic. Nosaltres vam crear, amb els britànics, els francesos i els belgues, la Xarxa Europea de Defensors de l'Energia i l'hem anat estenent per tot Europa i estem treballant tant davant de la Comissió Europea com a casa nostra pels drets de les persones als subministraments bàsics, i més ara avui en el cotext actual.

Hem d'aconseguir fer front de manera molt més decidida per les persones consumidores vulnerables. Ho diu el mateix Codi de comerç de Catalunya, que ja té bastants anys, que hi ha uns consumidors expressament protegits. Hem d'aconseguir fer front davant l'anomenada *pobresa energètica*. De nou, dic amb orgull que la primera vegada que vaig tornar d'aquestes reunions internacionals aquí i vaig parlar d'*energy poverty*, a la gent li va passar el mateix que quan jo ho vaig sentir a Londres, no sabien de què els estava parlant. I ara, per sort, hi ha moltes entitats a Catalunya que estan treballant per combatre la pobresa energètica, que s'agreujarà, com saben perfectament, pels efectes de la crisi bèl·lica.

I en aquest apartat encara, posem-hi els drets dels que escoltem poc però que tenen tants drets com nosaltres: tot el col·lectiu dels infants. Un de cada tres infants a Catalunya està en risc d'exclusió social avui, i no tenim encara la cultura suficient d'escolta aquest col·lectiu. Al Síndic vam crear el Consell Jove, amb eleccions a tots els consells escolars a Catalunya, per representar-se ells mateixos, i cada més discutíem amb ells problemes concrets que ens alimenten per a l'elaboració de propostes, com deia la Lídia, tant d'actuació d'ofici com d'informes que acabaran al Parlament. Sigui sobre la pobresa, sigui sobre el maltractament infantil, sigui sobre els temes d'educació, sigui sobre l'abordatge de la conflictivitat familiar. Tenen un dret al benestar i a la qualitat de vida molt especial i preferent i, de vegades, com per exemple amb les llistes d'espera, aquesta preferència hauria de ser respectada.

3) Aquestes tres columnes es construeixen on? En un territori que té trenta-sis mil quilòmetres quadrats, que es diu Catalunya. Però un territori sobre el qual també tenim uns drets i que no respectem prou. Parlem molt de canvi climàtic, parlem també de medi ambient, menys segurament de sostenibilitat, quasi gens d'una afirmació molt senzilla: "el territori, la natura, és de tots", absolutament de tots. És un territori que caldria mimar i caldria, de debò, tenir en compte les lliçons que fins

i tot ens ha donat la covid. Oh, sorpresa! Vam reduir vora un 70% la contaminació durant la covid, ara torna a pujar, i tornem a estar a nivells similars. Potser alguna cosa no l'hem acabat d'aprendre ni hem posat les mesures necessàries. Potser segurament no ens creiem de debò l'aposta pel transport públic, per la xarxa ferroviària. També som corresponsables nosaltres, que portem tants anys queixant-nos de Rodalies. Evidentment que hauríem de tenir molta més capacitat, i més avui quan hem conegut determinades xifres d'inversions o quan encara tenim la Sagrera com una mena d'escàndol que ara arrenca, que ara s'atura, etc., com va passar al seu dia amb el túnel de Vallirana. Però també tenim una corresponsabilització de fer un valor fort, l'aposta de debò, com podem contemplar al nord, pel transport públic com a instrument normal de mobilitat.

No tenim pràcticament mesures contra la contaminació odorífera, i sona una mica estrany dir això. Tenim molt poques mesures, i fins ara prou fallides contra quelcom que ha deixat petjada al país, la contaminació de nitrats provinents dels purins. En moltes comarques no hi ha aigua potable perquè el subsol està contaminat. O com pot ser que no respectem prou, ni a Barcelona ni a moltes contrades de Catalunya, el dret al descans, afectat per la contaminació acústica? I ho dic en un moment en què ara els pobres responsables d'administracions tornaran a tenir l'allau de demandes i nosaltres de queixes, ja que en la temporada en què se surt molt més a l'exterior això sembla una cosa normal, que un se l'ha de menjar perquè forma part de la vida i no és així. Tenim un dret bàsic en aquest sentit.

El territori demana una protecció efectiva i especial dels espais naturals davant de tota mena d'agressió especulativa, que n'hi ha. Elaborant avaluacions reals d'impacte ambiental. I al Síndic, per desgràcia, hi ha un munt de queixes sobre aquesta qüestió. Van intentar, per dir-los la cosa més bàrbara que he vist en els darrers temps, escapçar el Turó de l'Home al Montseny. Vostès recorden què és el Turó de l'Home, on hi ha la casa del Fontserè que hauria de ser una mena de *sancta sanctorum* perquè hi anessin les escoles i aprenguessin meteorologia? Hi va haver una operació per intentar escapçar-lo, fer una gran plataforma restaurant d'observació. Tenim un escàndol encara molt més gran pel que ha estat el cost als contribuents, que es diu Castor, que ha costat mil tres-cents cinquanta milions d'euros als contribuents, que amb l'allunyament i amb tots els interessos seran quatre mil milions, quan hi ha una sentència del constitucional per unanimitat *ex tunc*, que vol dir des del principi, que diu que és nul el retorn d'aquella quantitat als que van invertir en Castor.

Tenim deltes molt importants i no tenim encara la força suficient per protegir-los. Fa molt poques setmanes jo era a Brussel·les amb alcaldes de la Taula de Consens. Per primera vegada hi havia consens pel que fa al delta de l'Ebre amb alcaldes dels dos costats, d'acord amb les comunitats de regants. Perquè, de debò, més enllà de les paraules comencem per transportar sorra per al Trabucador, per a altres indrets del mateix delta, i evidentment comencem a pensar en mesures a mitjà i a llarg termini. També vull destacar els incompliments flagrants, que provoquen multes, però es paguen i s'ha acabat, sobre un espai tan fantàstic que tenim a 10 quilòmetres d'aquí. Se'n diu el delta del Llobregat i és la Unió Europea qui ens ha de recordar que encara no fem prou sobre aquest espai. O l'aposta real per les renovables, sabent quin cost tindran, quin cost tindrà

aquesta transició, quin efecte tindrà també sobre les persones vulnerables però que demanen uns canvis culturals i uns canvis socials per als quals segurament no estem prou preparats.

4) Som set milions i escaig (no vull fer la propaganda d'una xifra) per la salut, per l'educació, per la cultura i per tots els temes socials, amb molta cura per la infància, i som un territori. **Però perquè hi participem, perquè tinguem drets a participar-hi.** Evidentment, vivim en una democràcia representativa, i això vol dir que elegim aquells que s'encarreguen dels afers públics, però ens toca a tots, cadascú en la seva parcel·la, participar-hi. I això vol dir que primer exigim, com diu el Tractat de la Unió Europea, "la bona administració". No és una frase de predicador, amb tots els respectes pels predicadors. És un dret establert en el Codi de drets europeus, el dret a la bona administració, i té tots els seus apartats que el desenvolupen. Cal que exigim resposta expressa a les administracions. A mi encara em fa vergonya, als matins, quan amb les meves assessores i els meus assessors firmo queixes de gent a la qual no li contesten, que no es compleix amb el deure legal de respondre. L'any 2022! I amb tots els instruments que es tenen per contestar! El dret a la transparència i a la publicitat, a una cita prèvia que no sigui un apartament previ, una separació prèvia, sinó que sigui real i si no hi ha mecanisme telemàtic per fer-la es garanteixi i que, per tant, no entrem de nou a la bretxa digital. Amb un principi de neutralitat tecnològica, amb formació del personal i acompanyament de les famílies que ho plantegin davant de l'Administració, sense retards. Com és possible que en dret administratiu, i que em perdonin els catedràtics que hi ha en aquesta sala, règim espanyol, per tant, català, encara disposem de tres mesos per respondre, al segle XXI, tres mesos per respondre! Quan qualsevol de nosaltres pot en acabar aquest acte entrar a l'ordinador i anar a Standford a buscar una informació. I no hem graduat aquesta qüestió ni hem aconseguit tombar aquesta barrera. Com es veu amb les llicències d'urbanisme, com es veu amb les llicències d'habitatge, que ens arriben a nosaltres actualment pel retard que hi ha pogut haver amb l'Administració per qüestions que afecten la ciutadania.

Pel que fa al dret a la transparència, el Parlament ens va fer l'honor d'encarregar-nos que avaluéssim cada any com es compleix la transparència a les administracions i que en féssim un informe anual, que ha citat la Lídia. He de dir que fa dos o tres anys que ens hem anat aturant. Vam començar amb moltes energies totes les administracions i ara hem anat frenant. L'any passat es pot calcular que aproximadament el 20% de demandes d'informació a través de la transparència no van ser contestades, i són un nombre encara molt escàs les demandes, entre altres coses, perquè encara ningú no s'ha mullat seriosament per informar (torno al principi) del dret a l'accés, per fer-lo accessible i per acompanyar a exercir-lo. Si no, no hi ha dret. No hi ha un dret si no compleix aquestes tres condicions, i no s'ha fet cap campanya real divulgativa del dret a la informació i a la transparència, que és un gran instrument per combatre el desordre, per combatre les corrupteles i les corrupcions, que és un gran dret per exigir l'*accountability* (que es reti comptes de l'acció pública com una societat madura).

Hem exercit moltes actuacions **per les llibertats**, i començo per aquelles persones privades de llibertat que tenen drets, per més que ens puguin semblar que són persones perilloses, molt a fora de la normalitat social.

Tenen drets, i hem d'exigir el respecte d'aquests drets, començant per l'obligació constitucional i el tractat europeu de la seva reinserció a la societat, no del seu tancament fora de la societat (ja que estan tancats també pel fracàs col·lectiu de la societat), sinó per la seva reinserció. El Síndic, cada setmana, l'equip del Síndic i del Mecanisme Català per la Prevenció de la Tortura, va per tots els centres on hi ha persones privades de llibertat (centres penitenciaris, comissaries de policia, centres psiquiàtrics, centres geriàtrics, centres de justícia juvenil, etc.) preventivament per treure'n conclusions o per proposar mesures com les que hem proposat, en debat amb l'Administració, sobre les contencions mecàniques que a parer nostre poden ser regressives i poden atemptar contra drets elementals.

O el dret a la seguretat. Vam convocar l'any 2016 un simposi a Barcelona sobre el binomi, que a tots encara ens fa una mica de por, llibertat - seguretat. Recordin els atemptats de París, i la mesura que es va prendre, suspesa per la Constitució, i es va aplaudir. Llibertat - seguretat. Per a aquesta banda i suspesa dels drets i de la Constitució. I al cap de poc hi va haver una nova onada d'atemptats. I hem de saber trobar, amb formació democràtica moderna, de valors i amb mesures polítiques, on és la conjunció. Ens vam trobar a Barcelona pràcticament tots els comissaris europeus de drets humans, la pràctica totalitat dels defensors, responsables de la Comissió de la Unió Europea, i vam posar colzes, i per nosaltres això vol dir confiar molt que les mesures socials són la millor seguretat que podem donar a una societat, que podem fer mediació i polítiques de prevenció i que podem fer una gran cultura de respecte als únics que tenen el monopoli de l'ús de la força, com és la policia, una policia seriosa, professional, a la qual nosaltres intentem brindar el màxim de respecte i de suport. I a casa nostra els Mossos d'Esquadra, com autèntica policia integral, amb totes les exigències de proporcionalitat, de transparència, de respecte dels drets, però confiant amb aquells a qui nosaltres hem donat aquest encàrrec tan important. Encara en l'apartat de llibertats és evident que caldria una extensió de què no dispenso per parlar del combat de tota mena de discriminacions, des de la igualtat de gènere fins al tractament de totes aquelles decisions d'autonomia personal que prenen diversos col·lectius que són objecte de violència i d'agressió avui de forma creixent després de la covid i segurament per manca de prevenció i per manca de mitjans per combatre.

I acabo amb el que deia l'honorable Joan Vintró, com a qüestió per la qual he estat objecte de crítica, **la defensa dels drets fonamentals**. Fa molts anys, molt abans de la consulta que va convocar el president Mas, i abans de l'intent de referèndum de l'1 d'octubre de 2017, el Síndic als seus informes alertava que s'anava legislant a les Corts Generals amb mesures que retallaven drets i llibertats. Començant pel Codi penal, que establia figures com els insults a la Corona, que podien ser perseguits amb duríssimes penes de presó; després amb altres tipus d'enaltiment que es confonien amb el terrorisme, quan ja havia estat derrotat el terrorisme organitzat d'ETA al País Basc, o amb mesures que anaven eixamplant els instruments repressius, que van tenir un gran ajut quan es va aprovar l'anomenada Llei de seguretat, que es coneix més vulgarment com a Llei mordassa, que ha invertit per complert els termes. La Llei mordassa, igual que en el franquisme, quan vivíem en la clandestinitat ho sabíem: tu eres culpable mentre no demostressis el contrari, quan en un sistema

democràtic tu ets innocent mentre algú no demostrï que tu has estat culpable. Que és el que fa en aquests moments, al revés, la Llei mordassa. Tothom va dir que la derogarien. Tothom menys el que governava aleshores. I encara no se n'ha tocat ni una coma. Som a l'any 2022 i s'està discutint si aquell apartat o l'altre, i algú dirà: "ja està, el Síndic entrant en temes que no li pertocuen perquè són de les Corts Generals". I tant que em pertocuen! Molts dels més set milions set-cents mil ciutadans de Catalunya estan afectats pels efectes de la Llei mordassa, com estan afectats molts càrrecs nostres per una desmesurada Llei orgànica de règim electoral general que ha permès arrencar l'acta de diputat a partir d'un òrgan administratiu com és la Junta Electoral, la qual cosa va contra el Conveni europeu de drets humans. El principi sagrat de la democràcia és que un elector vota i elegeix una persona que el representa i, si no és un cas flagrant, com pot ser un assassinat o un delictes molt flagrant, no es pot tallar aquest vincle. I hem vist com en determinats casos s'ha tallat aquest vincle par part d'aquest òrgan administratiu.

Jo els diré, tercera vegada que sembla que fardo, que vaig tenir l'honor de ser nomenat, per l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, pel seu Comitè de Drets Humans, ponent per valorar si Espanya complia la resolució que s'havia fet sobre les condemnes de l'1-O. Eren set recomanacions: recomanava (no m'hi entretindré, recordaré ràpidament les importants) que es reformés la rebel·lió i la sedició, que s'alliberessin els presos, que es deixessin caure, es retiessin, totes les persecucions a la gent que és fora de l'Estat espanyol, que no es continués amb cap altra persecució judicial, que es retirés tota la persecució econòmica al Tribunal de Comptes, que no s'obligués ningú a renunciar a les seves idees, que se centrés de debò en un diàleg efectiu. De totes aquestes recomanacions, aleshores, jo vaig haver d'informar que se n'havien complert set i mitja. Perdó, sis i mitja. Vull dir que no se n'havia complert més que mitja, o sigui, que n'hi hi havia sis i mitja per complir. Ara ens hem assabentat que com que s'ha jubilat un magistrat del Suprem ha canviat possiblement la interpretació dels que van rebutjar el recurs i, per tant, potser ni aquesta mitja. Confio que no s'arribi en aquest extrem, però òbviament s'ha tornat a obrir la porta, en termes legals, i del màxim tribunal que tenim més enllà del que vetlla pels drets constitucionals. La Comissió de Venècia del Consell d'Europa deia que la conciliació dels diversos interessos constitucionals legítims és necessari fer-la en el camp polític, no en el judicial, i s'ha de fer pel joc de les concessions i les negociacions recíproques, fins i tot quan ens demanen coses com la independència o la segregació d'una part del país. Que es faci en terreny polític. El Tribunal canadenc també amb el tema que vostès coneixen del Quebec va fer afirmacions molt similars, que han estat absolutament manipulades per les sentències que ha fet el Tribunal Suprem amb el 9-N quan ha volgut citar el Canadà i ens l'ha citat parcialment. Nosaltres considerem des del Síndic que és molt important que no oblidem que hi ha una feina per fer, torno a dir, per això m'he deixat per l'últim apartat la participació i la responsabilitat de tots, per part de tots nosaltres, no només per part dels representants polítics.

Nosaltres treballem amb tots els instruments que podem, amb la intel·ligència artificial, amb l'avertiment d'anar amb compte perquè pot atemptar contra els drets humans, i endavant amb tots els avantatges que té per millorar-ne els resultats. Amb tot el que significa que obrim

tots els canals d'accés al Síndic per terra, mar i aire, i que tenen absolutament al seu abast. I no és que estigui anant a publicitat, sempre pensem que tractem drets i persones. Els dos factors més essencials, volem defensar drets reals i persones. I en aquest sentit puc dir amb orgull que fa molt pocs dies ens vam reunir tots els ombudsmen europeus, com cada quatre anys fem a l'Assemblea de tots nosaltres, als locals de l'Institut Europeu de Dret Públic, i vam estar estudiant el nou paper del Síndic sobre la intel·ligència artificial, i va acabar l'assemblea amb un reconeixement explícit, unànime, de l'alt nivell de qualitat de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya. Per mi és un honor que vull compartir amb tots els meus assessors i assessores, molts dels quals són avui aquí dalt, que són els que de debò poden continuar contribuint a fer aquesta feina. Una feina amb dades, més enllà del soroll. Vivim en una societat on hi ha molt soroll, i el soroll ens amaga molta banalitat. Una feina amb rigor, davant de les mentides, davant del *fake*, una feina amb fermesa, davant de les pors, del *chilling effect* que se'n diu, o de les amenaces, i que depèn de tots nosaltres que vagi endavant. I ho diré amb un vers, no de l'Ausiàs March, amic Vintró, sinó directament del Raimon quan diu:

“I nosaltres amb ells”

Al país on visc

la gent que pot no vol,

la gent que vol no pot

al país on visc.

Si la gent que pot volgués

i la gent que vol pogués

altre país seria

el país on visc.

Moltes gràcies

■ Lídia Herèdia

Moltes gràcies, síndic, Rafael Ribó.

Després d'aquesta conferència, l'estat dels drets no sé si passa pel seu millor moment, però l'estat d'energia de Rafael Ribó em sembla que ha quedat fora de discussió.

En aquest acte que serveix, ho deia abans Joan Vintró, de síntesi i de balanç, el síndic ha volgut convidar diverses institucions amb la voluntat que siguin al màxim de representatives possibles i amb l'objectiu d'alguna manera de fer valer l'essència d'aquesta institució, i per tant demanant-los que adrecin al síndic les preguntes, reflexions, crítiques o suggeriments que considerin.

Ara a mi em tocarà fer de dolenta de la pel·lícula amb el tema de control dels temps. Per tant, jo els donaré la paraula un per un, comptin que tenen un parell de minuts per fer la seva intervenció i després el síndic... tinc dret, no, a controlar-li el temps?

■ Rafael Ribó

Sí, i tant.

Col·loqui d'intervinents

■ Lídia Herèdia

D'acord. Comencem amb la **Gemma Craywinckel**, que és directora del Servei Català de la Salut. Doctora, té la paraula.

■ Gemma Craywinckel

Bona tarda. En primer lloc, moltíssimes gràcies per donar-me l'oportunitat de ser aquí a primera fila. Jo crec que ha sigut espectacular el repàs i la repassada que ens ha fet el síndic a tots de quina és la nostra situació.

Jo voldria començar amb una anècdota, quan ens vam conèixer en persona. Jo, en diferents càrrecs de responsabilitat a diferents direccions mèdiques, havia hagut de respondre queixes del Síndic o qüestions del Síndic. I un dia el síndic em va trucar i em van dir: "et vol veure", i hi vaig anar molt espantada, sincerament. Jo era directora assistencial i vaig pensar: "n'he fet alguna de grossa". Només em volia escoltar, em volia conèixer, em volia preguntar què passava a la sanitat catalana, com veia jo els problemes des d'un punt de vista d'una persona que sí que tenia una certa talaia, però tampoc un càrrec d'altíssima responsabilitat. I a mi em va *frapar*, i crec que a partir d'aquell moment vam iniciar un seguit de contactes els quals jo li agraeixo profundament perquè han ampliat moltíssim les meves mires.

La reflexió ja més basada en aquesta anècdota és: vostè com a síndic ha treballat amb set-cents mil casos, set-cents mil problemes, que són molts, que deuen portar d'alguna manera una càrrega emocional i personal molt rellevant, i alhora ha mantingut sempre aquest contacte no només en la resolució dels casos sinó amb tot aquest entorn social que li pot aportar què està passant en el país. En la seva conferència d'avui ha quedat molt clar que hi ha moltíssima part de la responsabilitat quan no tots els drets es compleixen de cara a les persones, en les administracions, en els governs, en les diferents entitats, ja siguin públics, privats, en els legisladors. Però la meua pregunta, i sé que és una mica difícil probablement i va molt vinculada, és fantàstic el vers del Raimon del final, és: vostè considera després d'aquests disset anys i de tota la seva experiència prèvia que com a societat, com a país, Catalunya, tenim integrat en el nostre ADN la defensa dels drets fonamentals?

■ Rafael Ribó

Jo crec que l'anem integrant. Primer, jo crec que les administracions han anat evolucionant positivament. Evidentment, hi ha hagut un terratrèmol, un tsunami, digui-li com vostè vulgui. Del 2017 fins pràcticament encara avui no estem en condicions de normalitat. No és normal que tinguem persones indultades parcialment sota l'amenaça d'un possible engarjolament de nou; no és normal que tinguem diputats, diputades i consellers i conselleres que seran jutjats d'aquí poc temps; no és normal que tinguem gent a l'exili com l'anterior president Puigdemont o la gent que és a Brussel·les, o la gent que és a Ginebra, etc.; no és normal que es persegueixin milions d'euros a gent. Tot això provoca por i amenaces, com també provoca por i amenaces que s'intenti forçar sobre una comunitat d'un milió set-cents mil subjectes, que és la comunitat educativa, a partir de cinquanta casos, un canvi brutal en l'orientació pedagògica. Que, torno a dir, no és aprenentatge sinó percentatge. I això evidentment pot retreure, però jo crec que el sentit cívic hi és en els governants, potser encara no prou desenvolupat. Jo he criticat, i ho torno a fer, que el Pla de drets humans de moment encara està massa dormint una mica el somni. S'hauria d'estar divulgant, hem construït indicadors i els començarem a perseguir des de l'Estructura a partir dels indicadors, hi ha moltes entitats, com algunes de les presents, que jo també he citat que estan en primeríssima línia. Trobo a faltar més sentit del que em pregunta als mitjans de comunicació, als públics i òbviament també als privats. A banda de la gran trampa que els privats a casa nostra, i ja no em refereixo a la televisió, no compleixen ni la Constitució, que diu clarament que cal respectar el pluralisme lingüístic i cultural. Però això és segurament allò que jo trobo més defectuós, i de vegades fem programes, també a la pública, que buscant l'audiència trepitgen drets molt importants. Poden tenir molt èxit, però són atemptats claríssims a drets.

■ Lúdia Herèdia

Té la paraula **Josep Gassó**, president de la Fundació Catalana de l'Esplai.

■ Josep Gassó

Bona tarda síndic, Rafael. Gràcies per l'oportunitat que ens dones de preguntar, suggerir, contrastar, després de la teva intervenció. Intervenció rigorosa com sempre, brillant, i no són les paraules, és el testimoni també que hi ha al darrera de tants anys de compromís i de lluita al nostre costat.

En la invitació que ens fas en aquest acte és bo recordar que estem en un moment convuls, i jo em volia referir que el món ho pateix i té ferides que costaran molt de cicatritzar per les guerres, la fam, el canvi climàtic, la pandèmia recentment viscuda, etc. Però vull destacar especialment l'ordenació dels drets de la infància, que, com sempre diem, la infància per definició és una edat vulnerable. És una edat vulnerable estructuralment perquè els infants estan en període de creixement, són fràgils i tenim l'obligació tota la societat de defensar els drets fonamentals que tenen. Dins dels drets fonamentals reconeguts, m'agradaria destacar el dret al lleure, al qual tu t'has referit de manera insistent durant molts anys, un dret que està reconegut en l'article 31 de la Convenció dels drets de l'infant, ratificat al nostre país a l'any 1960, reconegut en les diferents normes legals de Catalunya, com ara l'Estatut d'autonomia, les actuals lleis d'infància i d'educació, i finalment el pacte per a la infància de l'any 2013. Amb tot aquest reconeixement normatiu, la realitat és que a Catalunya el lleure educatiu encara no és universal per a tots els infants. Tal com recollies en el teu informe sobre el lleure educatiu del 2014, és evident que aquesta societat i els seus governants no han entès que el desenvolupament intel·lectual dels infants i joves no depèn exclusivament d'allò que passa a les aules o als patis de les escoles.

El lleure educatiu no es pot entendre com una activitat educativa complementària, sinó com una activitat fonamental, i en canvi, com a dada significativa, segons l'IDESCAT, l'any 2021 van participar de les activitats de lleure notificades a la Direcció General de Joventut 500.000 infants, un 33% només dels infants a Catalunya. Actualment sortim d'una pandèmia en què la infància ha patit una gran solitud. Un dels efectes que més ens preocupa des de les entitats de lleure és el treball de les emocions i la salut mental de molts nens i nenes. Un 5,9% de la població infantil té algun problema de salut mental, segons dades del departament de Salut de la Generalitat.

Bé, per acabar, algunes preguntes i qüestions que ens plantegem: Com podem avançar en la universalització de les activitats de lleure educatiu? Quines polítiques es poden fer per garantir un model educatiu a temps complet que tingui en compte els aprenentatges lectius i no lectius? I, finalment, pensem que urgeix fer una revisió de l'Informe del dret al lleure que va presentar el 2014 perquè convé continuar recordant a la societat, a les administracions i als grups polítics que aquest no és un tema resolt.

■ Lídia Herèdia

Moltes gràcies. Síndic?

■ Rafael Ribó

El Pepe Gassó coneix perfectament els diversos informes que hem fet sobre el tema. Ara tampoc vaig a publicitat, però recomano a qui vulgui saber sobre qualsevol matèria que entri al nostre portal web i trobarà llistes i llistes d'informes i posicions, tots elaborats en diàleg amb entitats socials que treballen aquelles matèries. El primer de tots que dic amb honor que vaig fer com a síndic és amb Arrels sobre els sensesostre, i una bona responsabilitat de l'informe rau en el que ens aportava Arrels, les afirmacions totes per mi, no vull defugir-ne ni una. I en aquests informes plantejem evidentment xarxa, i cal tenir en compte les entitats que existeixen, que són molt importants; recursos, creiem que encara els pressupostos que es dediquen al lleure a casa nostra són molt escassos, i equips professionals sobre el lleure, amb l'objectiu, ho ha dit el mateix Gassó, de la seva universalització. Hi ha molta discriminació en el lleure, potser més que a les escoles fins i tot, i això creua fins i tot el model del sistema públic amb escola pública i escola concertada.

■ Lídia Herèdia

Té la paraula **Carme Trilla**, presidenta d'Habitat 3.

■ Carme Trilla

Bé, moltíssimes gràcies, síndic, moltíssimes gràcies, Rafael, per convidar-me a ser aquí i poder fer una intervenció en un camp tan clar com és el de l'habitatge, al qual t'has referit d'una manera meridiana en la teva intervenció i en totes les tasques que esteu fent des de tot el temps del teu mandat.

És difícil plantejar-te una pregunta perquè tu ja has fet una diagnosi molt ben feta i has plantejat els temes clau. Però jo penso que en el tema de l'habitatge estem en una realitat problemàtica de la qual no sortim. La constatació és que el volum de queixes que vosaltres teniu, el volum de feina que teniu en matèria d'habitatge, és enorme i no ha deixat de ser enorme, és un tema permanentment no resolt. Aleshores això ens hauria de portar, penso jo, a preguntar-nos per què no el resollem. I des de la teva posició com a talaia de visió dels problemes que t'arriben i del diàleg que has tingut amb les diverses administracions seria interessant potser que ens ajudessis a plantejar per què no ens en sortim.

Dintre dels diversos pilars dels drets als quals has fet referència, l'habitatge té una diferència fonamental amb els altres, que és que, sobretot en el nostre país, pràcticament hem deixat que el dret a l'habitatge quedés en mans del sector privat, del mercat privat. El fet que això sigui així, a diferència de la sanitat o a diferència de l'educació, comporta que quan hem de prendre mesures entrem en interessos molt contraposats. Els interessos econòmics dels proveïdors d'habitatge i els interessos dels que tenen el dret a l'habitatge. Aleshores aquest tema de la contraposició d'interessos no ens hauria de fer plantejar més seriosament la necessitat de pacte, la necessitat de diàleg, la necessitat d'arribar a acords profunds amb els diversos sectors per aconseguir asseure tothom a la taula i arribar a no fer legislacions que són

recorregudes, que són vulnerables, que són parcials i que donen una gran incertesa. Doncs, la pregunta seria, o les preguntes, serien: La nostra Constitució i el nostre Estatut parlen del dret a l'habitatge, però el dret a l'habitatge no el tenim realment reconegut com el dret a la sanitat o el dret a l'educació i això ho hauríem de poder fer quan estem veient que no ens en sortim i no l'estem garantint. I per mi seria una mica demanar-te quin seria el teu punt de vista sobre com hauríem d'avançar en aquest sentit, en aquest camp.

■ **Rafael Ribó**

Abans m'he referit al fet que amb la Taula d'Emergència Social vam pujar diversos graons, que jo considero que va molt bé pel tema de l'habitatge, que són l'emergència i la reforma estructural, i també m'he referit al fet que vam començar amb registres normals de demanda i d'oferta i vam haver d'anar a corre cuita amb les taules d'emergència. Jo separaria els dos plans de treball.

En el pla estructural, corregeix-me, Carme, que tu ho saps molt millor que jo, crec que hi ha societats en què, si nosaltres no arribem al 2% de parc públic d'habitatge social, i ha ciutats que superen el 20%, i ja està tot dit. Això, l'any 2022, ja està tot dit. Però està tot dit no per dir "i demà ho tindrem", tothom sap que demà no ho tindrem. Però mentre no ens ho posem com a horitzó, estarem sempre donant-hi voltes, com fa molts anys que estem donant voltes al mateix tema. No és que jo cregui de forma fetitxe en les estadístiques, però a mi m'agradaria ser ciutadà d'on hi ha un 20% de parc públic d'habitatge social i no un 2%, per començar, i amb l'habitatge que sigui un bé assequible per a tothom, començant per les generacions que venen al darrera de tots els que estem en aquesta sala. I després hi ha el tema punyent de l'emergència que provoca coses com la d'ahir a Barcelona, de la persona que se suïcida. I en aquest sentit crec que hi ha massa privilegis, hi ha molta especulació, continua havent-hi i torna a créixer l'especulació, no hi ha un combat seriós contra aquesta especulació. La pedra continua donant molt bons resultats, i més ara que ja sabem com estan els mercats de valors, etc., i no hi ha força real per fer-hi front.

Es poden tombar mesures urgents, necessàries, no són pedaços si continuessin i es consolidessin, però són d'entrada per atacar coses de l'emergència, com són les sentències que hi ha hagut sobre algunes lleis del Parlament de Catalunya, però també s'han comès errors. I faria falta una llei del territori, que crec que està en preparació i tant de bo aviat arribés al Parlament, que tingués una dimensió sobre això, i evidentment tirar endavant algunes coses que s'han fet per evitar l'especulació, que són plans directors que intenten desprogramar coses que serveixen per l'especulació i posar més energies en el camp de l'habitatge.

Però no crec que sigui gens demagògic. Es pot constatar amb xifres, que torna a créixer l'especulació immobiliària.

■ **Lídia Herèdia**

■ **Jaume Castro**, responsable de la Comunitat de Sant'Egidio a Barcelona.

■ **Jaume Castro**

Bé, moltes gràcies per aquesta oportunitat d'aquesta tarda. I, en primer lloc, benvolgut síndic, felicitar-te a tu i a tot el teu equip per aquests divuit anys de servei. Dir que nosaltres ens vam conèixer a la perifèria, a Moçambic, per motius diferents al que avui ens troba, i podríem dir que hem tornat a casa, al centre.

Voldria fer una petita constatació sobre la vulneració dels drets socials en aquestes dues dècades, que estan associades em sembla a tres grans esdeveniments: a una crisi d'immigració, a una crisi econòmica, a partir del 2008, i finalment a la crisi de la pandèmia.

I una altra petita reflexió sobre aquestes dues dècades, que ha estat un període entre dues guerres, que comença després d'una reacció pacifista i massiva de la societat el 2003 contra la guerra a l'Iraq, i en canvi ara una tèbia resposta enfront de la guerra a Ucraïna. Dic això perquè en aquest període s'ha produït un veritable canvi climàtic cultural que ha portat a un deteriorament del bé comú a la nostra societat. I sobre aquest aspecte voldria saber què en pensaves, i m'agradaria també saber la teva perspectiva i visió i que ens indiquessis les eines que tenim com a societat per salvaguardar els drets que ens hem concedit i que són la base de l'estat del benestar. Dic això perquè és molt probable que estiguem vivint moments decisius en aquests moments perquè parlem molt de drets i d'igualtat però veiem que en la nostra societat cada vegada hi ha més signes de desigualtat i vulneració asimètrica d'aquests drets (utilitzo aquesta paraula). I ho dic perquè sobretot aquests drets són vulnerats pels més pobres, per les franges diguéssim més vulnerables de la societat, i serveixen molts exemples que tu has posat perquè els drets siguin efectius, perquè siguin inaccessibles, etc.

No em repetiré però em plau subratllar-ne dos: el drama dels refugiats i em sembla que la bona acollida dels refugiats ucraïnesos, i en particular l'actitud que hi ha hagut a la societat civil, posa de manifest que tenim mitjans per a l'acollida. Però això contrasta, com també has explicat, amb la manca d'acollida i vulneració dels drets que pateixen els refugiats d'altres nacionalitats i procedències en altres conflictes. Pensem que totes les guerres provoquen els mateixos sofriments a la població civil, però la resposta que es dona no sempre és la mateixa, i has citat els problemes d'empadronament, regulació, acollida, etc.

I l'altre tema que voldria subratllar és el drama que han hagut de passar els ancians durant la pandèmia i que encara continua. Hi ha ancians que viuen empresonats a les residències i viuen en una ciutat fantasma dins de la ciutat. I moltes d'aquestes persones no han pogut decidir amb llibertat passar els darrers anys de la seva vida a casa, i això ha passat per una manca de serveis, i per això demanem un nou model que es vertebrï sobre la possibilitat que els ancians es quedïn a casa.

Per acabar, agrair de nou al síndic la defensa dels drets i especialment, com s'ha dit, la creació de la Taula d'Emergència Social, on moltes organitzacions hem pogut plantejar moltes d'aquestes problemàtiques, i ens sembla que és especialment necessària en un moment en què l'ètica

se substitueix per l'economia i que quan la crispació política deteriora el diàleg ens sembla indispensable per l'acord i la construcció del bé comú, ens sembla que és llavors sobretot quan calen mediacions perquè la societat civil tingui més pes i més incidència política. En aquest sentit, i aquí va una altra pregunta, ens sembla que la defensa dels drets sempre reorienta la política del bé comú, i creiem que això és un punt necessari en aquest moment, i ens fa redescobrir aquelles veritats contraintuïtives que transformen la vida i la societat. I en aquest sentit l'última pregunta seria si esteu d'acord amb una afirmació punyent de Jonathan Sacks que diu que "un país és fort quan defensa els drets dels més febles, esdevé ric quan s'ocupa dels pobres, esdevé invulnerable quan fa cas i té cura dels més vulnerables."

Moltes gràcies.

■ Rafael Ribó

En Jaume m'obre una porta per afegir un nou espot publicitari: "Moçambic, Ulls del Món, col·laborant a obrir ulls", i a fer el que jo en dic un miracle: que persones que no hi veuen gens des de fa cinc o deu anys recuperin la visió a societats molt més vulnerables que les nostres. Tanco la publicitat.

Només tres puntualitzacions: Pel que fa al tema dels vulnerables i els canvis que s'estan produint, hauríem de ser una societat molt més oberta del que som. Ho hem estat sempre, no cal que ara expliqui la història de Catalunya com a marca com a Estat de pas, però torno al binomi llibertat-seguretat, i a sobre els terratrèmols que hem passat, que sembla que de vegades o per por o per altres motius ens tanquem. De vegades per coses que també afecten. Has citat la qüestió dels refugiats. Impacta que els ucraïnesos en quaranta-vuit hores puguin sortir de la clandestinitat i la resta de col·lectius que jo he citat del quart nivell puguin trigar com a mínim tres anys, a partir dels tres anys, un o dos anys si van ràpids, a tramitar la regularització.

Però crec que falta, evidentment, molta més informació i una actitud molt més decidida de canvi cultural. Per a mi, el canvi climàtic ha de venir acompanyat de valors culturals que impliquin mesures des que t'aixeques fins que te'n vas a dormir en coses com la reducció del consum d'energia, que és una cosa que no vol dir ser més pobres, vol dir ser molt més racionals, molt més curosos amb el que podria ser una malversació de determinats mitjans.

Crec que tenim una gran hipocresia cap a la gent gran. Ara seré una mica fins i tot insultant. He après molt de la gent gran, també de la meua experiència amb tots vosaltres. Ens recordàveu que de cada quatre persones en una residència només una rebia visites dels seus familiars. Al Síndic venien molts a queixar-se de com estan les residències, que eren pàrquings, el que per moltes unitats de convivència consideraven com el lloc on dipositar al iaio o la iaia, i no hi havia de debò cultura com la que es planteja, com jo crec que és una de les banderes que en aquesta societat està agafant força, un canvi radical del model d'atenció a la gent gran. I que passa, bàsicament, ja que som una societat relativament desenvolupada, no som una societat que pot dir "no, és que no hi ha ni

recursos”, per anar cap a la cura a la llar, que és la solució idònia quan hi ha necessitat de cura per part d’aquesta gent gran. I si són residències que siguin residències, per residir, no presons per tancar la gent com succeeix encara avui, juny del 2022, en aquesta ciutat.

I finalment, molta confiança en la societat civil en la col·laboració amb l’Administració. Sabeu que el banc d’aliments ha fet una tasca fantàstica? El banc d’aliments està esgotant els seus recursos perquè la inflació puja i les quantitats calculades s’estan quedant molt curtes i les necessitats creixen. Clar, sembla que ara jo estigui dient que és tan fàcil com donar més diners al banc d’aliments. És una expressió del que està passant i que, torno a l’emergència, caldria potser més celeritat. I he de dir que, en aquesta perspectiva, el Govern de Catalunya, tant la vegada que ens vam reunir ara fa un any i mig com la molt recent, ha estat sempre receptiu als diàlegs que hem muntat com a Síndic amb tots els que participem a la Taula d’Emergència Social, però hi ha d’haver molta més conjunció d’aquests dos esforços.

■ Lídia Herèdia

Per acabar donem la paraula a la **Liliana Arroyo**, doctora en sociologia i investigadora de l’institut d’innovació social d’ESADE, i li demanem que sigui el màxim d’ajustada en el temps.

■ Liliana Arroyo

Per descomptat.

■ Lídia Herèdia

Quan toca l’últim passa això...

■ Liliana Arroyo

Hi estic acostumada, no hi ha problema.

Moltíssimes gràcies per la conferència que ens has fet i per l’oportunitat de poder ser avui en aquesta fila zero i poder adreçar-te un comentari. Vull reiterar que la feina del Síndic de Greuges i de tot l’equip, com comentes, en el terreny digital va molt per davant d’altres organismes públics. I em refereixo per exemple, doncs, que el març de 2020, que va ser on ens vam conèixer, ja va fer un acte sobre intel·ligència artificial i discriminació amb tots els ombudsman de tot Europa a les portes de la covid, i allà ja es posaven de manifest molts dels reptes que ens aporta aquesta mal anomenada transformació digital o regulació digital.

Tu mateix has expressat com aquests canvis travessen els tres pilars del benestar: la salut, l’educació i els drets socials. Però per no estendre’m, perquè no tenim temps, sí que me’n vaig a... ho aterro a una realitat molt concreta que tu has mencionat abans, i és la realitat de com eduquem aquests nous ciutadans. Quan tenim grans empreses, sectors tecnològics,

un sector tecnològic molt molt potent que no entén de drets i de persones sinó que pensa en usuaris i en clients, basat en un model d'economia de l'atenció, i per tant quan ens n'anem a les associacions de famílies, veiem famílies perdudes entre l'efecte xumet de les pantalles que abans comentaves, veiem també docents en sistemes educatius analògics que quan arriba la pandèmia una de les opcions que tenen és acollir-se als serveis de Google, que és una plataforma que ofereix efectivament un servei d'interès públic, però que no deixa de ser un ens privat. I podríem seguir dient, doncs, que a l'altre extrem tenim una manca de capacitació digital, i, per tant, un forat de talent del 40% entre el talent que es demana i el talent que està preparat. O, si ens n'anem a temes de perspectiva de gènere, l'entorn digital no deixa de ser un entorn molt inhòspit per a dones i per a persones del col·lectiu LGTBIQ+.

Llavors, dit això, la meua pregunta i connectant també amb una de les solucions que tu apuntaves, que és l'acompanyament necessari per poder exercir aquests drets de forma plena i la participació de la ciutadania: Com creus que podem avançar perquè puguem crear aquests ecosistemes digitals, que estiguin al servei de les persones, al servei de les cures i no al servei d'aquest sistema econòmic que d'una manera tant perversiva elimina drets? Gràcies.

■ Rafael Ribó

La Liliana cita les jornades que vam fer el març de 2020 sobre intel·ligència artificial i drets humans. Vam convidar les grans companyies perquè comencessin a expressar-se elles. Van anys llum per davant nostre. Per davant nostre, i dels japonesos, i dels americans, i de totes les societats democràtiques. I no hi ha control. 2022, recordeu-vos d'això que us dic, eh? Gafam, que és el gran grup, va anys llum per davant nostre i ja no té res a veure ni amb Exxon, ni amb Shell, ni amb les grans companyies petrolíferes que abans eren les que anaven per davant, ni amb General Motors, ni amb Ford, ni amb Toyota... No, ara és Gafam, tots aquests grans noms que veiem multi multimilionaris, de fiscalitat pràcticament zero i de control molt poc.

La Unió Europea acaba de publicar, la Liliana ho sap molt millor que jo, un *handbook* d'orientació cap a les administracions. Un *handbook*, com una guia d'orientació, que al Consell d'Europa, que va venir a les jornades de Barcelona, està encara debatent-se al CAHAI, al Comitè de Savis, reflexionant, i mentrestant se'ns està canviant la vida amb una sèrie de qüestions que ens desborden a nosaltres, als governants, a les grans organitzacions internacionals per tots costats.

Jo vull agrair molt a la Liliana perquè ets de les que ens estàs ensenyant i ens estàs posant alertes, com la que m'estàs fent a la pregunta o com el que l'altre dia escrivies sobre els nadons digitals, com ho vas fer al seu dia. I agraeixo a tots els que estan al costat al Supercomputing Centre de Barcelona, a l'Ulises Cortés, la Carina Lopes, etc., que ens van ajudar a començar a entrar en un terreny del qual jo soc radicalment ignorant però m'esfereix quant hem d'apretar per anar aprenent, i tant de bo això estimulés molt els governants.

En el tema de la cura és bàsic. Però és bàsic si hi ha, com tu planteges als teus articles, formació i acompanyament. Perquè podem tenir un mecanisme que el Dr. Argimon ara arribi a organitzar per al món de la salut. Si no ens adonem que la vulnerabilitat queda exclosa directament d'això no anem enlloc. Una xifra que l'altre dia discutíem a la reunió de defensors: en el món de l'educació les dones són vora el 80%. Les dones en el món de l'educació que estan en programes d'intel·ligència artificial no arriben al 25%. Al mateix món, eh? És a dir, aquest 80% treballa amb instruments, amb programes, que fan 75% per cent homes i 25% dones. I en general a les TIC no arriben ni al 18%. És un biaix de gènere monumental, per citar una xifra, però tu ens podries donar una classe esplèndida i torno a agrair-t'ho i t'asseguro que continuarem fent-te molt de cas.

■ **Lídia Herèdia**

Gràcies síndic, gràcies a tots per les preguntes, val a dir que havíem de comptar amb la presència de Sor Lucia Caram i finalment no ha pogut venir.

Cloenda ■ **Rafael Ribó**

Em permets fer una puntualització final?

■ **Lídia Herèdia**

Si, tot i que jo tinc una pregunta, eh?

■ **Rafael Ribó**

Doncs endavant amb la pregunta

■ **Lídia Herèdia**

Home ja que hem vingut... Ho dic perquè sabent que avui no es podia donar la paraula a tothom, val la pena recordar que la Sindicatura està oberta a tothom que s'hi vulgui adreçar. I m'acullo al meu dret de ciutadana, i hi afegeixo, síndic, el meu dret de periodista, per preguntar-li què en diria un informe del Síndic del fet que el seu càrrec hagi estat quatre anys pendent de renovar?

■ **Rafael Ribó**

Diria que no han fet cas de totes les lliçons que els hem aportat. Jo he estat durant dos mandats elegit per vot electrònic secret, dos mandats de quatre anys, president de tots els defensors europeus. No sé si perquè soc molt guapo, que no ho soc; si perquè soc molt ric, que no ho soc; si perquè soc el millor, que no ho soc.

Però dos mandats, que vol dir que tinc molt bon equip, com el que vam valorar l'altre dia en aquest acte. I vull dir que he vist molts mecanismes per evitar això. Per exemple, al Regne Unit, i que em sentin ara els parlamentaris per al futur, els parlamentaris elegeixen un panell d'experts exsíndics i acadèmics. Elegeixen els parlamentaris, eh? I quan un ombudsman acaba el càrrec, aleshores es fa una convocatòria pública, amb uns requisits, es pot presentar qui sigui. Aquest panell analitza els qui es presenten i dona al parlament un o dos noms, i han de votar, i allà no hi ha dilació possible. Hi ha mecanismes com el que es fa servir en el Constitucional alemany que s'escullen suplents, hi ha molts mecanismes.

■ Lídia Herèdia

Per tant, vulnera en certa manera aquest dret a ser ben governats, que tu reivindicaves abans.

■ Rafael Ribó

Però en canvi, hi ha hagut formacions polítiques que, sabent que no hi havia voluntat i majoria per elegir, han intentat amb la pressió partidària que un llençés la tovallola. Què significa llençar la tovallola? Significa deixar en el buit el càrrec per interessos partidistes. La Comissió de Venècia del Consell d'Europa i el Consell de Ministres del Consell d'Europa van aprovar uns principis, que ara regulen tots els defensors del món, que diuen que un càrrec de defensor no es pot abandonar fins que l'òrgan que t'ha elegit no ha elegit al teu successor. Per evitar això, i això em sembla bàsic. Com també diuen: "vostès no facin amenaces al Síndic". Hi va haver un grup parlamentari, no serà difícil per vostès identificar quin es, ja ho he dit públicament, que al seu dia, fa uns tres anys, va escriure una carta al president mundial dels ombudsmans aleshores que deia: "han de fer plegar el Ribó perquè és un defensor parcial". I li van contestar: "*keep hands off*" (traieu les mans de la institució), vostès no han d'entrar per res a alterar el joc democràtic d'una institució que té el suport, en el meu segon mandat per unanimitat, dels grups parlamentaris.

■ Lídia Herèdia

A mi em tocava agrair-los la presència, el fet que ens hagin acompanyat. Recordar que és un acte de comiat, que deia en Joan Vintró, de final de mandat, però que el compromís és fins l'últim dia, però el síndic demana afegir...

■ Rafael Ribó

Una sola qüestió doble, en part me l'ha pispat el Joan. No és cap novetat que els digui que jo estic immensament agraït, primer, a tota la gent que ha col·laborat amb mi, abans i ara, sense els quals jo no podria estar parlant aquí. Segon, a tota la gent que ha col·laborat des de fora del Síndic. Els vull dir, per exemple, i semblarà que torni a *fardar*, que els informes que hem fet sobre l'anomenat procés, han comptat amb els millors experts d'arreu de l'Estat espanyol. Per exemple, amb el que va ser jutge del Tribunal Europeu de Drets Humans en nom d'Espanya durant els darrers nou anys i va col·laborar amb el Síndic i es fa coelaborador (de responsable en soc jo, eh, totes les bufetades cap a mi), però coelaborador de tots aquells arguments. Com ens ha passat en temes de territori, en temes de salut, en temes de sensellar, en temes d'emergència social, i amb això hem tingut una immensa sort i per tant estic immensament agraït.

I en segon lloc, que ho demostraré, perquè crec que encara en tinc per uns quants decennis perquè pugui deixar la lluita pels drets humans.

Gràcies.

■ Lídia Herèdia

El síndic ha governat l'acte fins al final, per tant moltes gràcies. Jo, de fet, anava a dir, seguint el fil d'en Joan Vintrolá, i descartat el retir acomodaticí, a què es dedicarà Rafael Ribó quan deixi de fer de síndic, però ho acaba de dir.

Ara sí, gràcies per acompanyar-nos aquesta nit i fins la propera.

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

